
ჰაინრიჰ ბიოლის ფონდის ოფისში

2011 წლის 22 ივნისს გამართული
საჯარო დისკუსია თემაზე:

„ჰომოფობია – იცვლება თუ არა
დამოკიდებულებები უმცირესობების მიმართ
საქართველოში“

ძირითადი მომხსენებლები:

თამთა მელაშვილი – პროექტის კოორდინატორი,
განსხვავებულობის კვლევის და სათემო
აქტივიზმის ასოციაცია

ლელა გაფრინდაშვილი – ფილოსოფოსი,
თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის პროფესორი

თათა ცოფურაშვილი – ფილოსოფოსი, ილიას
სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასისტენტ-
პროფესორი

ლევან აბაშიძე – თეოლოგი

მოდერატორი: მარინა ელბაქიძე

მარინა ელბაქიძე – საღამო მშვიდობისა, ქალბატონებო და ბატონებო. დიდი მადლობა, რომ მობრძანდით. ჩვენი აუდიტორია სავსეა, რაც იმას ნიშნავს, რომ თემა აქტუალურია და სწორად არის შერჩეული. დღეს ვისაუბრებთ თემაზე: „**ჰომოფობია – იცვლება თუ არა დამოკიდებულებები უმცირესობების მიმართ საქართველოში**“. ჰომოფობია ეხება LGBT-ის წარმომადგენლებს. ესენი არიან ლესბოსელები, გეები, ბისექსუალები და ტრანსსექსუალები. ესენი არიან სექსუალური უმცირესობები და დღეს მათზე ვისაუბრებთ. არ შევიჭრები მომხსენებლების კომპეტენციაში, თუმცა, ჩემი აზრით, საინტერესოა დავსვათ შემდეგი კითხვები: რას წარმოადგენს LGBT, რა ვიცით მათ შესახებ. როგორ აღვიქვამთ, როგორც საზოგადოებრივ თუ ფსიქოლოგიურ მოვლენას. მას აქვს ალბათ იურიდიული და სოციალური მხარე. როგორია ჩვენი დამოკიდებულება ამ ადამიანების მიმართ, ამ ჯგუფების მიმართ. იქნებ დავსვათ საკითხი ასეც, არსებობს თუ არა რეალურად საფუძველი ჰომოფობიისთვის, რაც ვიცით, რომ გულისხმობს შიშს და ნეგატიურ დამოკიდებულებას. პასუხები ალბათ არ იქნება ერთმნიშვნელოვანი, მაგრამ ეს ის თემაა, რომელზეც უნდა ვისაუბროთ, ისევე როგორც საუბრობენ ბევრ სხვა საზოგადოებაში.

წარმოგიდგინებ მომხსენებლებს: თამთა მელაშვილი არის პროექტის კოორდინატორი, წარმოადგენს ორგანიზაციას „განსხვავებულობის კვლევის და სათემო აქტივიზმის ასოციაცია“. ლელა გაფრინდაშვილი განხლავთ თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი. თათა ცოფურაშვილი – ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასისტენტ-პროფესორი და ბატონი ლევან აბაშიძე – თეოლოგი. მომხსენებლების მოსმენის შემდეგ გავხსნით დისკუსიას და თითოეულ თქვენგანს მოგეცემათ კითხვის დასმის ან კომენტარის გაკეთების საშუალება.

თათა ცოფურაშვილი – ჩემი მოხსენება ჰომოფობიის სოციალურ-კულტურულ ასპექტებს შეეხება. შევეცდები განვავითარო ორი თეზა: ჰომოფობია ჩნდება ქრისტიანულ კულტურაში ქრისტიანობის იუდაიზმზე იდეოლოგიურად დაფუძნების შედეგად. მეორე თეზა ალბათ უფრო ჰიპოთეზაა იმ თვალსაზრისით, რამდენად არის შესაძლებელი სოლომონის და გომორის ცნობილი ისტორიის განსხვავებული წაკითხვა, ანუ, რამდენად არის ის უფრო პოლიტიკური განაცხადი, ვიდრე მორალური. თავიდან მიმოვიხილავ ანტიკურ ცივილიზაციას, იმიტომ რომ სწორედ მას ეფუძნება ჩემი მეორე თეზა. ჰომოსექსუალიზმსა და მის იდეოლოგიზებაზე საუბრისას, ალბათ გვანხენდება პლატონის ნადიმი, კერძოდ, ცნობილი მითი ანდროგინონის შესახებ, სადაც პლატონი საუბრობს იმის შესახებ, რომ თითოეული ადამიანი ქამბალასავით შუაზე გაჭრილი კაცის სიმბოლოს, მთელის ნახევარს წარმოადგენს და ამიტომ მთელი ცხოვრების განმავლობაში დაეძებს თავის მეორე ნახევარს. საგულისხმოა ის, რომ პლატონი საუბრობს სამი სქესის შესახებ. ბუნებრივია, მასთან არ არის ნახსენები ტერმინი „გენდერი“, თუმცა მის დაკვირვებაში ეს არსებობს. იგი გამოყოფს „მრჩობილი“ მამაკაცის ჩამონაჭრებს, როგორც არის ნათარგმნი ბაჩანა ბრეგვაძის მიერ, რომლებიც ბავშვობიდანვე მამაკაცებისკენ ილტვიან და მათთან ყოფნა მიაჩნიათ ბედნიერებად. შემდგომში მას ეს ადამიანები მოხსენიებული ჰყავს, როგორც ბუნებით გაცილებით უფრო მამაკაცურნი. ამ მსჯელობაში არის ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ასპექტი, სადაც იგი ამბობს, რომ „უფრო დავაჟაკცებულნი კი მამათმავალნი ხდებიან და თუ ცოლს ირთავენ და ბავშვებს აკეთებენ, ეს მათი ბუნებრივი მიდრეკილებით კი არა, კანონის წინაშე მორჩილებით აიხსნება მხოლოდ.“ შეიძლება ითქვას, რომ ამ ტექსტში ვხვდებით რეგულაციას, რომელსაც აქვს ადგილი ბერძნულ სამყაროში ჰომოსექსუალიზმთან დაკავშირებით. ჰომოსექსუალური ურთიერთობა არის ლეგიტიმური, მაგრამ მამაკაცი კანონით ვალდებულია, შექმნას ოჯახი და შთამომავლობა დატოვოს.

მნიშვნელოვანია ისიც, რომ პლატონი სწორედ ამ მამათმავლურ სიყვარულს მიიჩნევს ზეციური ეროსის ობიექტად. ოღონდ აქ იგულისხმება არა უასაკო ყრმებისადმი სიყვარული ანუ პედოფილია, არამედ ზრდასრულ მამაკაცებს შორის სასიყვარულო ურთიერთობა. ყოველივე ეს ალბათ აიხსნება ბერძნული საზოგადოების სოციო-კულტურული განპირობებულობით, იმიტომ რომ ის სიბრძნე, რომელიც სულის მშვენიერებას განსაზღვრავს, ამ საზოგადოებაში პლატონისთვის ხელმისაწვდომია მხოლოდ მამაკაცებისთვის და სულიერი სიყვარულიც მხოლოდ მათ შორის შეიძლება დაიბადოს.

ჩვ.წ.ალ-მდე მე-2 საუკუნეში პოლიბიუსი წერს, რომ ვიდრე ბერძნული კულტურა სრული ძალით დაიპყრობდა რომს, მანამდე ჰომოსექსუალური კავშირები რომში არ ყოფილა გავრცელებული. სავარაუდოდ ძვ.წ.ალ-ით 226 წელს ჩნდება კანონთა კრებული, რომელსაც ჩვენამდე არ მოუღწევია, თუმცა არსებობს ცნობები, რომელთა მიხედვითაც შეიძლება მასზე მსჯელობა. რომის მოქალაქე მამაკაცს შეეძლო მოეხდინა მამაკაცის ან ქალის პენეტრაცია და ორივე ეს შემთხვევა მიღებული იყო საზოგადოებაში, მაგრამ რომის მოქალაქე მამაკაცი არ შეიძლებოდა თავად ყოფილიყო პენეტრირებული. მონები განიხილებოდნენ, როგორც ლეგიტიმური სექსუალური პარტნიორები, განსაკუთრებით რომის იმპერიის შუა პერიოდში. ხოლო კავშირი მოზარდ ბიჭსა და ზრდასრულ მამაკაცს შორის განიხილებოდა როგორც დასჯადი და მანკიერი გავლენის შედეგი. ეს შეხედულებაც, შეიძლება ითქვას, პლატონის თეზის გავრძელებას წარმოადგენს.

რომაული კანონმდებლობით განსაზღვრულ ურთიერთობებში საგულისხმოა ის, რომ საქართველოშიც, არცთუ ისე შორეულ წარსულში ჰომოსექსუალიზმისადმი მსგავს დამოკიდებულებას ვხვდებით, განსაკუთრებით კრიმინალურ სუბკულტურებში და ე.წ. ქურდულ სამყაროში, ციხეებში პრაქტიციცირებული ჰომოსექსუალიზმისას, როდესაც ჰომოსექსუალური აქტისას აქტიური პარტნიორის მამაკაცურობა კითხვის ნიშნის ქვეშ არ დგებოდა, მაშინ როცა პენეტრირებულის საკითხი საზოგადოებაში კითხვის ნიშნის ქვეშ იდგა.

ამ მიმოხილვის შედეგად შეიძლება დავასკვნათ, რომ ანტიკურ რომაულ-ბერძნულ ცივილიზაციაში ჰომოფობიური დისკურსი ფაქტობრივად არ გვხვდება. გვხვდება მხოლოდ პედოფილიასთან დაკავშირებული აკრძალვები.

რაც შეეხება ქრისტიანულ კულტურას, სადაც ცალსახად ჩნდება ჰომოფობიური დისკურსი, განპირობებულია იმით, რომ ქრისტიანობა იდეოლოგიურად იუდაიზმს ეფუძნება. გაგახსენებთ ძველი აღთქმიდან, დაბადების მე-17-18-19 თავებს, სადაც გვხვდება სოდომისა და გომორის მითი. საგულისხმოა მე-17 თავი, რომელზეც მსურს ვისაუბრო, სადაც უფალი გამოეცხადება აბრაამს და მას ქანაანის სამარადისო საკუთრებაში ქონას პირდება იმ პირობით, თუ იგი და მისი შთამომავლობა დაიცავს უფლის აღთქმას. აღთქმა ჩუჩის დაცვეთაში მდგომარეობს. ამით ფაქტობრივად განისაზღვრება განსაკუთრებული ცხოვრების წესი, რომელიც ახდენს ებრაელის იდენტიფიცირებას. წინადაცვეთა, როგორც უკვე ინტეგრირებული ტრადიცია ებრაული თემის ყოფაში ცხადდება ებრაული იდენტობის საფუძვლად და ღვთის რჩეულობის ნიშნად. ამას მოსდევს მე-18-19 თავები, სადაც სოდომის და გომორის ისტორიაა მოთხრობილი. როგორც კი განისაზღვრება ებრაული თემის იდენტობა, მაშინვე ადგილი აქვს კონფრონტაციას ებრაულ თემზე ჰეგემონი რომის იმპერიაში აქცენტირებულ ცხოვრების წესთან ანუ მამათმავლობასთან. ამის იდეოლოგიურ დაფუძნებას წარმოადგენს ეს მითი. დაბადების მე-18 თავის მე-20 მუხლში აბრაამთან მიდის სამი უცნობი და ეუბნება, რომ სოდომი და გომორი უნდა დაღუპოს ღმერთმა იმის გამო, რომ მათ მეტისმეტად დაუძმძდათ ცოდვები და მართალი კაცი იქ აღარ არსებობს. აქ არ არის განმარტებული, რას ნიშნავს მართალი, ან რაში მდგომარეობს მათი ცოდვები. სოდომის მკვიდრთა ცოდვილობაზე მხოლოდ ის მიანიშნებს, რომ მისი მკვიდრნი მე-19 თავში ლოთისგან ითხოვენ იმ სამი უცნობის გამოყვანას მათ შესაცნობად. როგორც უკვე აღვნიშნე, კაცის მიერ კაცის შეცნობა ბერძნულ-რომაული კულტურის კუთვნილებაა. ის რაც სოდომის და გომორის ისტორიაში ხდება, ჰეგემონური ცივილიზაციისადმი განაჩენის გამოტანაა. საინტერესოა „მართალი ადამიანი“

საზრისი. ამ შემთხვევაშიც დაბადების წიგნის მე-19 თავიდან ამოვდივარ. მოგეხსენებათ ისტორია იმის შესახებ, თუ როგორ მიიხედა უკან ლოთის ცოლმა და როგორ გადაიქცა მარილის სვეტად. ამის შემდეგ ვიცი, რომ ლოთის ქალიშვილები გადაწყვეტენ, მამისგან შვან. „უთხრა უფროსმა უმცროსს, მოხუცია მამაჩვენი და კაცი არ არის ამ ქვეყანაში, რომ შემოვიდეს ჩვენთან, როგორც ქვეყნის წესი და რიგია, მოდი, დავალევინოთ ღვინო მამაჩვენს და მივუწვეთ და შთამომავლობა აღვუდგინოთ მას“. ასე იქცევა ერთიც და მეორეც. ორივე ასული დაორსულდება მამისაგან და შობს ძეს. საგულისხმოა, რომ ამ ეპიზოდში ლოთის ქალიშვილები არ იქცევიან როგორც მართალი ადამიანები, ისინი გადიან მორალით დადგენილი ნორმების მიღმა, მაგრამ მათ საქციელს ღმერთისგან არ მოსდევს დასჯა. პირიქით, მათი შთამომავლობა მრავლდება. შეიძლება ითქვას, რომ მე-19 თავში ადგილი აქვს ტყუილის და ინცესტის ლეგიტიმაციას რეპროდუქციის მიზნით. ამ კონტექსტში ისევ პრობლემური ხდება სიტყვათა კომბინაცია „მტყუანი და მართალი ადამიანი“.

რეპროდუქციის განსაკუთრებული მნიშვნელობა სწორედ იუდაისტურ კულტურაში გვხვდება, იმიტომ რომ ღმერთი ყოველთვის პირდება აბრაამს გამრავლებას და იმას, რომ მისი შთამომავლობა ქანაანის ქვეყანას დაუფლება. გამრავლება, როგორც ღმერთის საჩუქარი, ისეა წარმოდგენილი ძველ აღთქმაში. საინტერესოა კონფონტაცია ბერძნულ კულტურასთან და მის ღირებულებებთან, რომელიც ფიზიკურ შობას განიხილავს, როგორც შობის დაბალ საფეხურს სულიერ შობასთან შედარებით, ანუ შემოქმედებას, იქნება ეს კანონშემოქმედება თუ ხელოვნების ნაწარმოები. საგულისხმოა, რომ დღეს საქართველოში საეკლესიო წრეებში გავრცელებული ჰომოფობიური რიტორიკა სწორედ რეპროდუქციის არგუმენტს ემყარება. რეპროდუქციის თემატიკა ახალ აღთქმაში ამბივალენტურია, თუკი პავლეს ეპისტოლეებიდან ამოვალთ, იმიტომ რომ I კორინთელთა მიმართ, მე-7 თავში ერთმანეთის საწინააღმდეგო თეზები გვხვდება. კერძოდ, დაუქორწინებლებს და ქვრივებს ეუბნება, რომ მათთვის კარგია, მასავით დარჩნენ, მაგრამ თუ არ ძალუბთ თავის შეკავება, მაშინ იქორწინონ. კაცისთვის კარგია, არ გაეკაროს დიაცს, და მესამე – სიძვისგან თავის ასაცილებლად კარგია, ყველა მამაკაცს ჰყავდეს თავისი ცოლი და დედაკაცს – ქმარი. პავლეს ეპისტოლეების საფუძველზე ქრისტიანულ კულტურაში, ალბათ ისევ ძველი აღთქმის გავლენით, იწყება სპეკულაციები იმის შესახებ, თუ რად შეიძლება ჩაითვალოს გამრავლება. კლემენტ ალექსანდრიელი არის საგულისხმო ფიგურა, რომელიც ჩვ.წ.აღ-ის მე-2-3 საუკუნეებში მოღვაწეობდა. იგი ასახელებს სამ მიზეზს, რის გამოც ადამიანები უნდა დაქორწინდნენ. პირველი მიზეზი პატრიოტულია, მეორე – ბავშვების მემკვიდრეებად ყოლისათვის და მესამე – სამყაროს სრულქმნაში თანამონაწილეობისათვის. მესამე თეზა საკმაოდ ღრმა თეოლოგიურ იმპლიკაციებს შეიცავს, იმდენად, რამდენადაც აქ დგება საკითხი იმის შესახებ, შესაქმის შემდეგ ღმერთი რამდენად ერევა სამყაროში. თუკი არ ერევა, მაშინ რამდენად შეგვიძლია იმის თქმა, რომ რაც ხდება, მისი ნებით ხდება. ხოლო თუკი კვლავაც ერევა, მაშინ გამოდის, რომ შესაქმე არ დასრულებულა. სწორედ ეს აზრი იკითხება კლემენტ ალექსანდრიელის ამ თეზაში, რომ ჩვენ სამყაროს სრულქმნაში თანამონაწილენი უნდა გავხდეთ. ამ დისკუსიის პირველი ორი თეზა გვხვდება დღეს იმ არგუმენტაციაში, რომელიც დომინირებს საეკლესიო წრეებში ქორწინების და რეპროდუქციის მნიშვნელობაზე ხაზგასმისას. ანუ სპეკულარული გამოხატულებაა ჩვენს რეალობაში ის, რომ ყოველ მესამე და მეტ შვილს პატრიარქი ნათლავს, რაც მოსახლეობაში პატრიოტიზმის გამოვლინებად და სულის ცხონებისკენ გადადგმულ ნაბიჯად განიხილება.

ახალი აღთქმა საინტერესოა იმიტომ, რომ მასში ჰომოფობიური ან მსგავსი ფორმულირება არ გვხვდება. პავლე მოციქულზე უნდა აღინიშნოს, რომ იგი იუდეველია. მნიშვნელოვანია ის, რომ ეს არის ადამიანი, რომელიც ახალგაზრდობაში რაბინობას აპირებდა. იგი რა თქმა უნდა, კარგად იცნობს ძველ აღთქმას და მას შემოაქვს ქრისტიანულ დისკურსში ძველი აღთქმისთვის დამახასიათებელი რიტორიკა როგორც ქალებთან, ისე ჰომოსექსუალიზმთან მიმართებაში. ეს გვხვდება მის ეპისტოლეებში, კერძოდ რომაელთა მიმართ I-ში, კორინთელთა მიმართ I-ში და ტიმოთეს მიმართ I ეპისტოლეში. ამ დისკურსის ტრანსფორმაცია ხდება მე-18-19 საუკუნეებში,

ანუ იმ პერიოდში, როდესაც სექსუალობის შესახებ რელიგიისგან დამოუკიდებელი სექულარიზებული დისკურსის ჩამოყალიბებას აქვს ადგილი. მე-18 საუკუნემდე ქრისტიანულ სამყაროში სექსუალურ პრაქტიკას სამი ძირითადი კოდი განაგებს. ეს არის კანონიკური სამართალი, ქრისტიანული პასტორალი და სამოქალაქო კანონი. ისინი განასხვავებენ ნებადართულს და აკრძალულს. ისინი აგებულია მატრიმონიალურ ურთიერთობებზე, ანუ ცოლ-ქმრის სექსუალური ურთიერთობა განისაზღვრება წესებით და რეკომენდაციებით. ყველა სხვა ურთიერთობაზე მეტად მისგან არის სოციალური მოლოდინი ანგარიშისა, რაც განაპირობებს იმას, რომ ცოლ-ქმრის ურთიერთობა მუდმივი ზედამხედველობის ქვეშ იმყოფება. აქვე შეიძლება ითქვას, რომ მსგავსი სიტუაცია გვაქვს დღეს საქართველოში, სადაც ცოლ-ქმრის ურთიერთობაზე ეკლესიის სააღმსარებლო პრაქტიკის საშუალებით ყველაზე დიდი საზოგადოებრივი კონტროლი ხორციელდება. ქორწინების კანონების დარღვევა ან განსხვავებული სიამოვნებების, მათ შორის ჰომოსექსუალური კავშირის ძიება ერთნაირად ისჯება, მომაკვდინებელი ცოდვების სიაში ხვდება. ამაში იგულისხმება ქორწინების გარეშე კავშირები, მეუღლის ღალატი, გაუპატიურება, ინცესტი, სოდომი.

ფუკო სექსუალობის ისტორიაში გვეუბნება, რომ ჰომოსექსუალიზმზე საუბარი როგორც ფსიქოლოგიური, ფსიქიატრიული, სამედიცინო კატეგორიების ერთობლიობაზე, ანუ არა როგორც მოვლენაზე, გადახრაზე, რომლის სწორ გზაზე დაყენებაც შესაძლებელია, არამედ როგორც სექსუალობის ერთ-ერთ პრაქტიკაზე, შესაძლებელია 1879 წლიდან, როდესაც გამოქვეყნდა სტატია „საპირისპირო სექსუალური შეგრძნებები“. აქ ჰომოსექსუალიზმი ნაკლებად არის განსაზღვრული სექსუალური ურთიერთობის იმ ფორმით, როგორც ეს მანამდე ქრისტიანულ დისკურსში გვხვდებოდა. განსაზღვრულია, როგორც სექსუალური სენსიბილობის თვისების მიხედვით. ეს თავის თავში გამოავლენს მასკულიზურს და ფემინურს. ჰომოსექსუალობა გვევლინება, როგორც სექსუალობის ერთ-ერთი ფორმა, როდესაც იგი სექსუალობის შესახებ დისკურსში გადატანილი იქნა სოდომის პრაქტიკიდან შინაგანი ანდროგენობის სახედ, სულის ჰერმოფროდიტიზმად. შესაბამისად, ჰომოსექსუალი გახდა, თუ შეიძლება ასე ითქვას, ახალი სახეობა, ყოველ შემთხვევაში, ის ასე უწოდებს.

მე-19 საუკუნე წარმოადგენს ჰომოსექსუალობის შესახებ დისკურსის ჩამოყალიბების პერიოდს. სწორედ ამ პერიოდში ფსიქიატრები იწყებენ სხვადასხვა სექსუალური პრაქტიკებისთვის სახელების დარქმევას. შესაბამისად ისინი სამედიცინო სფეროს კუთვნილება ხდება. მეცნიერების მთელი სპექტრი აყალიბებს დისკურსს სექსუალური პრაქტიკების შესახებ. ეს ტენდენცია მიზნად ისახავს სოციალური სხეულის, სოციუმის მორალური სიწმინდის და ფიზიკური სიჯანსაღის უზრუნველყოფას. ამაში გულისხმობენ ჰიგიენას, ვენერიული დაავადებების პრევენციას და ა.შ. მე-19 საუკუნეში სექსი არის ორი სრულიად განსხვავებული ცოდნის სფეროს საგანი. ერთი რეპროდუქციის ბიოლოგიით არის დაკავებული და სამეცნიერო ნორმატიულობის მიხედვით ვითარდება. მეორეა სექსის შესახებ მედიცინა, რომელიც განსხვავებული წესებით ვითარდება. ეს წესები იმაში გამოიხატება, რომ მორალური შეხედულებები ეკონომიკური ან პოლიტიკური ოფციების, ტრადიციული მიმართებების მეცნიერულად მჟღერ ტერმინებში აღიწერება. ანუ ის, რაც მანამდე დეკლარირებული იყო ქრისტიანული დისკურსის შიგნით, გადადის მეცნიერულ ტერმინოლოგიაში. ეს ქმნის ფუნდამენტურ წინააღმდეგობას, რომელიც ბლოკავს რაციონალურად ფორმირებული დისკურსის განვითარებას ადამიანურ სქესთან დაკავშირებით.

მნიშვნელოვანია, რომ მე-18-19 საუკუნეებიდან მოყოლებული და მანამდეც, დასავლური ცივილიზაცია (იგულისხმება ქრისტიანული სამყარო) ჩამოყალიბდა საზოგადოებად, რომელიც არ ფლობს ეროტიკის ხელოვნებას. ეროტიკის ხელოვნებას ვხვდებით ჩინეთში, იაპონიაში, ინდოეთში. ეროტიკის ხელოვნებაში ის, მიაღწიე თუ არა მიზანს, პრაქტიკის სრულყოფილ რეალიზაციას, სიამოვნებით განისაზღვრება. სიამოვნება არ განიხილება აკრძალვების შესახებ კანონთან მიმართებაში. აკრძალვების კანონი არ არეგულირებს, რა არის სიამოვნება, რა შეიძლება გააკეთოს ადამიანმა და რა - არა. ამას განსაზღვრავს სიამოვნების ინტენსივობის

დონე, ხარისხი, ხანგრძლივობა და ის, თუ რა გამოძახილს ჰპოვებს შენს სულსა და სხეულში. ფუკოს თქმით, ჩვენი ცივილიზაცია (აქ იგი დასავლურ-ქრისტიანულ სამყაროს გულისხმობს, მაგრამ ჩვენ მას საქართველოც შეგვიძლია დავამატოთ) არ ფლობს ეროტიკის ხელოვნებას და ეს არის ერთადერთი ცივილიზაცია, რომელიც ახდენს სექსის შესახებ მეცნიერების პრაქტიციკობას. უფრო სწორად, ერთადერთი ცივილიზაცია, რომელმაც საუკუნეების განმავლობაში განავითარა და გამოიმუშავა სექსზე ჭეშმარიტების თქმის პროცედურა, ანუ რა არის და რა არ არის სწორი სექსში. ეს პროცესი შუა საუკუნეებიდან იწყება. აქედან მოყოლებული დასავლურ საზოგადოებაში ვხვდებით აღსარების რიტუალს, რომელსაც ქრისტიანული საზოგადოება ჭეშმარიტების დადგენისთვის იყენებს და რომელიც დღესდღეობით უკვე სხვადასხვა სფეროში გვხვდება. 1215 წელს ლატერანის საბჭომ განსაზღვრა, თუ რა საჭიროებს მონანიებას. ამას შემდგომში მოჰყვა აღსარების პრაქტიკის, გამოძიების და დაკითხვის განვითარება, ინკვიზიციის ტრიბუნალების ჩამოყალიბება. ყოველივე ამან ხელი შეუწყო იმას, რომ აღსარებამ ცენტრალური ადგილი დაიჭირა სამოქალაქო და რელიგიური ძალაუფლების წესრიგში. შესაბამისად, როგორც ფუკო განმარტავს, აღსარება გახდა დასავლეთის ერთ-ერთი ყველაზე მეტად ღირებული ტექნიკა ჭეშმარიტების დასადგენად.

მე-18-19 საუკუნიდან მოყოლებული აღსარებამ ზემოქმედების სივრცე გააფართოვა და მნიშვნელოვან როლს თამაშობს სამართალში, მედიცინაში, განათლებაში, ოჯახურ ურთიერთობებში. ის დღემდე რჩება მთავარ სტანდარტად, რომელიც განსაზღვრავს სექსზე ჭეშმარიტი დისკურსის წარმოქმნას. თუმცა ევროპაში მან მნიშვნელოვანი ტრანსფორმაცია განიცადა. იმიტომ რომ დიდი ხნის განმავლობაში აღსარება გამოიხატებოდა მონანიების პრაქტიკაში, მაგრამ პროტესტანტიზმის წარმოშობასთან ერთად რეფორმაციის შედეგად მე-18 საუკუნის პედაგოგიკასა და მე-19 საუკუნის მედიცინასთან ერთად აღსარებამ თანდათანობით დაკარგა მისი რიტუალური და ექსკლუზიური ლოკალიზაცია. ის აღარ არის ლოკალიზებული მხოლოდ საეკლესიო სივრცეში. მისი სივრცე გაფართოვდა. აქ ჩაერთო მთელი სერია ურთიერთობებისა ბავშვებსა და მშობლებს, სტუდენტებსა და მასწავლებლებს შორის და ა.შ.

საქართველოში სექსუალური დისკურსის გაჩენა, სექსის შესახებ დისკურსის რელიგიის სფეროდან გამოყოფა და მისი გასვლა პედაგოგიკის და სამოქალაქო კანონის სივრცეში 1801 წლის შემდეგ მოხდა, როდესაც საქართველო რუსეთის და შესაბამისად, ევროპული ტიპის სამართლის ქვეშ მოექცა. ამის შემდეგ საქართველოში ჰომოსექსუალობის კრიმინალიზაცია მოხდა. ცნობილია სტატისტიკური მონაცემები, დავესესხები გიორგი კიკონიშვილის სტატიას, 1905 წლის სასამართლო სტატისტიკით რუსეთის იმპერიაში ჰომოსექსუალობის როგორც ნებაყოფლობითი ისე ძალადობრივი დანაშაული ტფილისის გუბერნიაზე მოდიოდა. კავკასიაში რუსი კოლონისტები, განსხვავებით იმპერიის ცენტრალური რეგიონებისგან, ჰომოსექსუალობას არა როგორც პათოლოგიას, არამედ ქართველი, სომეხი და აზერბაიჯანელი ხალხის ტრადიციის ნაწილად მიიჩნევენ და ებრძოდნენ, როგორც მავნე ტრადიციას.

მე მიმაჩნია, რომ დამოკიდებულება უმცირესობების მიმართ საქართველოში იცვლება. ეს ცვლილება ერთი შეხედვით პოზიტიურია. იმიტომ რომ საქართველომ სამხრეთ კავკასიის ქვეყნებს შორის ერთ-ერთმა პირველმა მოახდინა ჰომოსექსუალობის დეკრიმინალიზაცია, როდესაც შეუერთდა ევროპის საბჭოს. რეგიონში პირველი LGBT ორგანიზაციაც საქართველოში ჩამოყალიბდა. მაგრამ აქ არის გასათვალისწინებელი მეორე მნიშვნელოვანი ფაქტორი, რაც იმაში გამოიხატება, რომ ჰომოსექსუალიზმის დეკრიმინალიზაციის პარალელურად ქვეყანაში დაიწყო რელიგიური აღმავლობა და საეკლესიო წრეების მხრიდან ჰომოსექსუალიზმის წინააღმდეგ კამპანია გაიშალა. რაც გამოიხატება ჰომოფობიურ რიტორიკასა და „მორალურ კრიმინალიზაციაში“. კითხვა, რომელიც აქ შეიძლება დაისვას ასეთია, რომელი უარესია, ვიყო კრიმინალიზებული სახელმწიფოში, სადაც კანონს არავინ სცემს პატივს, სადაც კანონი საზოგადოებრივი ცხოვრების რუდემენტულ დანამატად ითვლება, თუ იყო „მორალურად კრიმინალიზებული“ ინსტიტუციის მიერ, რომელსაც მოსხლეობის 80%-ში უპირობო ნდობა აქვს. და როდესაც დიდია ალბათობა, რომ ამ 80%-ს წარმოადგენს კი არა

აქვს იმის შესახებ, რომ ჰომოსექსუალიზმი საქართველოში დეკრიმინალიზებულია უკვე 12 წელია.

მარინა ელბაქიძე – დიდი მადლობა თათა, ძალიან საინტერესო და ინფორმაციული მოხსენება მოვისმინეთ. ითქვა, რომ ეს მრავალმხრივი მოვლენაა. შეიძლება ვისაუბროთ ფსიქოლოგიურ, ბიოლოგიურ, იურიდიულ რეგულაციებზე.

ახლა დანარჩენ მომხსენებლებს მოვუსმინოთ. უკვე მოვისმინეთ ისტორიული წიაღსვლები. ვნახეთ, რომ ადრეც ძალიან მნიშვნელოვანი იყო ეს მოვლენა. მაშინაც ფიქრობდნენ, როგორ დაერეგულირებინათ იგი. ახლა ლელას მოვუსმინოთ, ვნახოთ, რა ხდება დღეს საქართველოში.

ლელა გაფრინდაშვილი – მოგესალმებით. დიდი მადლობა ამ თემაზე სასაუბროდ მოწვევისთვის. მიხარია, შოთას რომ ვხვდავ. ამასწინათ დიდი კამათი იყო ფეისბუქზე ერთ-ერთი დისკუსიის შემდეგ. შოთამ დაწერა, მორჩით ამდენ ლაპარაკს ჰომოფობიაზე და რამე უფრო მნიშვნელოვანი გააკეთეთო. თან ვეთანხმები და თან არ ვეთანხმები. ზუსტი პოზიცია ამ საკითხთან დაკავშირებით არ გამაჩნია.

დღეს ვილაპარაკებ იმაზე, როგორია სიტუცია საქართველოში. მიმაჩნია, რომ ეს არის საკითხი, რომლის ამოხსნა და პოლიტიკურ დისკურსთან დაკავშირებაც თუ მოვახერხებთ, კარგი იქნება. თათამ ეს თემა რელიგიურ დისკურსთან დაკავშირა. მე მიმაჩნია, რომ ეს არის ყველაზე პოლიტიკური საკითხი საქართველოში. მალიზიანებს ამ საკითხის რელიგიურ დისკურსთან დაკავშირება და მასთან მიმართებაში პოლიტიკური დისკურსის ამპუტაცია. თუ რაიმე ვიცი ბოლშევიზმის და საბჭოთა კავშირის შესახებ, და ვიცი ისიც, რომ ისევ საბჭოთა კავშირში ვართ, მივხვდებით, რომ პოლიტიკური დისკურსი ამ საკითხისა ძალიან მნიშვნელოვანია. ეს არის დაკავშირებული არჩევანის თავისუფლებასთან, არჩევნებთან, როგორც პოლიტიკურ პროცესთან, და ინდივიდუალურ არჩევანთან, რომლის კომპონენტაც არის სექსუალური თავისუფლება და ჩვენი სექსუალური ცხოვრება. ყველა საკითხი პოლიტიკურია, მათ შორის ჩემი სხეულიც. თუ აქედან ამოვალთ, პოლიტიკას გავივებთ ფართო აზრით და პოლიტიკურ სხეულში შევიტანთ ჩვენს პერსონალურ სხეულს, მაშინ მივხვდებით, რომ ყველაზე მეტი სამუშაო სწორედ პოლიტიკურ დისკურსში გვაქვს, რომლის ყველა უინტერესო კომპონენტია, ჩემი აზრით, რელიგიური დისკურსი. იმისთვის რომ ცოცხალი იყოს ჩვენი უმეცრება ამ საკითხში, ხდება ამ საკითხის კამპანიური და სამარცხვინო მიბმა რელიგიურ დისკურსთან.

ძალიან ვღელავდი, როდესაც ჟურნალმა „ცხელი შოკოლადი“ შემომთავაზა კომენტარი გამეკეთებინა ამ საკითხთან დაკავშირებით. არც მქონდა წარმოდგენა, როგორ უნდა დამეწყო წერა, იმიტომ რომ ძალიან ვერიდებოდი თეორეტიზაციას. როდესაც რაღაც გინდა შეცვალო, ჟურნალში თეორიების ჩამოთვლა არ არის საინტერესო. ამიტომ ავიღე ქართული მედიის თემა და გავიხსენე 2003 წელს მომზადებული ერთი გადაცემა ამ თემაზე, ვფიქრობ, ყველაზე გაბედული, ყველაზე სერიოზული და საინტერესო. ეს არის ინგა გრიგოლიას გადაცემა. მაშინ ის „მზეზე“ მუშაობდა. მოწვეული ჰყავდა სხვადასხვა სფეროს წარმომადგენელი ადამიანები: პარლამენტარი, შოუბიზნესის წარმომადგენელი, დავით გოგიბედაშვილი და ნიკა ქავთარაძე, რომელიც მაშინ რადიო 101-ს წარმომადგენდა და ყველაზე პროგრესული იყო ამ გადაცემაში. საინტერესო იყო ამ გადაცემის დიზაინიც. ინგა შეეცადა აელო ერთი მაგალითი ცხოვრებიდან, რომ ეს არ ყოფილიყო ეპატაჟზე, მსმენელის ვნებათაღელვაზე და გაღიზიანებაზე დაფუძნებული გადაცემა. მოთხრობილი იყო ქუთაისელი ტრანსსექსუალის ისტორია, 15-წუთიანი სიუჟეტში მოვისმინეთ პრობლემები, რომლებიც ამ ადამიანს ალელვებს, და ამავე დროს აკეთებდა კომენტარს იმასთან დაკავშირებით, რა უნდა მოხდეს საზოგადოებაში, როგორ ხედავს ამ ჯგუფის წარმომადგენელი ამ პრობლემას. ამ სიუჟეტის გარდა გადაცემაში იყო ბლიც-გამოკითხვაც ქუჩაში, სადაც ადამიანები თავის აზრს ამბობდნენ ჰომოსექსუალობასთან

დაკავშირებით. დაახლოებით 12 რესპოდენტი იყო გამოკითხული, და ეს ადამიანები იყვნენ ბევრად უფრო პროგრესულები, ვიდრე სტუდია. ყველაზე სამარცხვინო გამოსვლა ჰქონდა პარლამენტარს. ადამიანს, რომელიც არის კანონმდებელი, რომელმაც ფორმალურად, ტელევიზორით გამოსვლის დროს მაინც უნდა შეარჩიოს სიტყვები, და იკეკლუცოს მაინც ამ საკითხთან დაკავშირებით. ბევრი რამე იმ ციტატებიდან, რასაც ახლა ამ გადაცემიდან წავიკითხავ, გეცნობათ იმ დისკუსიებთან დაკავშირებით, რომლებიც ძალიან ცხოველია ამ დღეებში. და მიხვდებით, რომ ეს არის პოლიტიკური დისკურსის ნაწილი და არა მედიის წარმომადგენლების იმპროვიზაცია ან სურვილი, ამ თემაზე გააკეთონ გადაცემები. ეს არის ხელისუფლების მხრიდან ორგანიზებული, წახალისებული და მისი მეხოტბე უნივერსიტეტების და ინტელექტუალების მხარდაჭერილი დისკურსი.

შეგამოკლებ ამ ციტატებს, იმიტომ რომ ეს არის აბსოლუტური სიბნელე. ჩემს სტატიას ჰქვია „ცოდნა ვერსუს უმეცრება და ტოლერანტობა ვერსუს ჰომოფობია“. ანუ, მე ვამბობ, რომ ცოდნა ამ საკითხში ძალიან მნიშვნელოვანია. არა კონკრეტულად ყოფილი პარლამენტარის, სანდრო ბრეგადის ცოდნა, არამედ ზოგადად, ამ საკითხის ცოდნა. „მე გულის სიღრმეში შეიძლება სიამოვნებით დავეთანხმო ადოლფ ჰიტლერს, რომელმაც რამდენიმე გემი გაგზავნა ზღვაში და ჩაძირა, სადაც გარკვეული ადამიანები იყვნენ თავმოყრილნი. ამავე დროს ვერ გავიზიარებ იმას, რომ პარლამენტში მოგვდის ევროსაბჭოდან რეკომენდაციები, რომ ყველანაირად ხელი შევუწყოთ ჰომოსექსუალისტებს და ეს იყო რამდენჯერმე გამოგზავნილი. მე ვთვლი, რომ მიღებული უნდა იქნას საკანონმდებლო ბაზა, რომელიც ამ ადამიანებს ჩაუტარებდა იძულებით მკურნალობას და თუ არ განიკურნებოდნენ, მაშინ...“, აღარ თქვა რა უნდა მოხდეს ამ შემთხვევაში. ყველაზე საინტერესოა დათო გოგიბედაშვილის „პოეტური“ კომენტარი: „თუკი ქალბატონები დარჩებიან კაცების გარეშე, ხომ გადავშენდებით. ისედაც ცოტანი ვართ. თუკი ქალისა და კაცის ურთიერთობა არის ბუნებრივი, რადგან მოაქვს ნაყოფი, ამიტომ არ შეიძლება პლიუსი და პლიუსი და მინუსი და მინუსი იყოს ბუნებრივი.“ ასეთი გამონათქვამებით არის სავსე ამ ადამიანის გამოსვლა, რომელსაც შლეიფად დაყვებიან გოგოები და ბიჭები და საკმაოდ პოპულარულია ახალგაზრდებში. და შემდეგ ნიკა ქავთარაძის კომენტარი: „ჰომოსექსუალობისადმი შიშს ამ საკითხის უცოდინარობით ვხსნი. თავიდან ყველას გვეშინოდა. შემდეგ გავიცანით ეს ადამიანები, ერთად ვიქეიფეთ, პანმელიაზე ხაში ვჭამეთ, და მივხვდით, რომ ჩვეულებრივები არიან.“ მე არ ვაკეთებ მიმიკის ანალიზს, ეს კიდევ ცალკე საკითხია. მას ჰქონდა ძალიან ირონიული გამომეტყველება, დასცინოდა ყველას, ვინც ამ ადამიანებს უყურებს, როგორც ძალიან საშიშებს. „მათ წინააღმდეგაც იგივეს ამბობდნენ, შემოდის რაღაც გაუგებარი და ვიღუპებითო. მე მქონდა შაყირი, სადაც ვამბობდი, რომ საქართველოში პიდერასტები უფრო მეტნი არიან, ვიდრე ჰომოსექსუალები.“ აქ მან საკმაოდ გონიერად და ნიჭიერად და აბსოლუტური პასუხისმგებლობით მიანიშნა პოლიტიკურ კონტექსტზე. მაქვს ამოწერილი ასათიანის კომენტარები, სიტყვები „შავ ქალზე“, რომელიც თქვა კონდოლიზა რაისზე, ჯანსუღ ჩარკვიანის მოსაზრებები ზურაბ ჟვანიას წინააღმდეგ კამპანიის ფარგლებში ნათქვამი. ამავე კამპანიაში მონაწილეობდა გოჩა ფიფია, რომელმაც თქვა, რომ არა მარტო ზურაბ ჟვანიას, სხვა პარლამენტარების სისხლიც უნდა შევისწავლოთ და გავაკეთოთ ჩამონათვალი.

ჩემი ცოდნიდან გამომდინარე, შევეცადე ამ სტატიაში მეთქვა, რა უნდა მოხდეს ამ ტოტალური უმეცრების პირობებში. არ უნდა შევქმნათ გეტოები, რაც ახასიათებს ზოგადად ინტერესთა ჯგუფებს საქართველოში, მაგალითად ქალთა ჯგუფი არ თანამშრომლობს სხვა ჯგუფთან, ცალკეა ჰომოსექსუალებზე მომუშავე ჯგუფი. ეს ჯგუფები მოყურებულნი არიან და არ თანამშრომლობენ, ამიტომაც ვერაფერს ცვლიან საზოგადოებაში. ამიტომ ჩემი აზრით, „ქამინგ აუთი“ ძალიან მნიშვნელოვანია. მთელი ჩემი არსებით დავუჭერ ადამიანს მხარს, ვიდგები ყოველთვის მის გვერდით, დავიწვენ საწოლში, ვინც იტყვის, რომ არის ჰომოსექსუალი. და თუ თქვენ გაქვთ პრობლემა ამასთან დაკავშირებით, ეს თქვენი პრობლემაა და არა ჩემი. ჩემი აზრით, ეს არის ამ საკითხის მოგვარების საუკეთესო საშუალება.

მეორე სტატია, რომელიც საკუთარი შვილივით მიყვარს, არის „ნუ მოკლავ ჯაფარას“. ეს არის ჩემი ნათესავის, ადამიანის ისტორია, რომელიც ყველაზე ძალიან მიყვარს ცხოვრებაში და რომელმაც ყველაზე დიდი გავლენა მოახდინა ჩემზე. ეს ისტორია, ჩემი აზრით ტიპიურია საქართველოსთვის და აჩვენებს, როგორ მოექცნენ მას, როგორც კი შეამჩნიეს განსხვავებულობა მისი ოჯახის წარმომადგენლებმა და როგორ მოიქცა ის ამის შემდეგ. როგორ დარჩა ადამიანად ბოლომდე და არის დღემდე. ეს სტატია იმიტომ არ დამიწერია, რომ ჰუმანიზაციის შარავანდელით შემემოსა ეს ადამიანი, დავწერე იმისათვის, რომ როცა ვწერ და ვლაპარაკობ ამ საკითხზე, ჩემთვის ძალიან მნიშვნელოვანია პერსონალური გამოცდილება. ცხადია, შემეძლოა მომეთხრო პარაგვაის, ურუგვაის, ამერიკის მაგალითები ამ საკითხთან დაკავშირებით, მაგრამ აბსოლუტურად დარწმუნებული ვარ, რომ ვიდრე ჩვენი სინამდვილიდან არ ვილაპარაკებთ, ჩვენს თავზე, სხვებზეც, ჩვენს კონფლიქტებზე, სიყვარულზე, სექსზე, მანამდე ვერაფერს შევცვლით.

ფილოსოფოსები ხშირად ამბობენ, შენ ბრაზობ, ილანძლები, ესე იგი არა ხარ მართალი. მე ამის კატეგორიულად წინააღმდეგი ვარ. ყველაფერი, რაც, ჩემი აზრით, კარგი დამიწერია, დამიწერია ძალიან გაბრაზებულს. სწორედ იმ მომენტში, როდესაც ვიწყებდი ამ სტატიაზე მუშაობას, უკიდურესად გაბრაზებული ვიყავი ვია ჭანტურიაზე, ე.წ. საზოგადოებრივი მაუწყებლის დირექტორზე, რომელმაც საშინელი ქსენოფობიური განცხადებები გააკეთა „ცხელი შოკოლადის“ დისკუსიაში. „პედერასტებად“ მოიხსენია ჰომოსექსუალები. ილაპარაკა პირველ არხზე, რომელიც მოხუცი ქალია და უნდა მოეკლათ. ამის შემდეგ მე მოვეყვი ბებიაძის ისტორია. იგი იყო ძალიან ცნობილი კავკასიოლოგი, აფხაზური ენის სპეციალისტი. ეს ადამიანი ქართველ პოლიტიკოსებს რომ გამოეყენებინათ ქართულ-აფხაზურ კონფლიქტში, დარწმუნებული ვარ, ეს კონფლიქტი სხვაგვარად წარიმართებოდა. მაგრამ ჩვენთან პოლიტიკოსები ისეთები არიან, როგორც ამ ქალის შვილიშვილი. მოვეყვი ჩემთვის მნიშვნელოვანი სხვა ისტორიაც და დავუკავშირე ჰარპერ ლის „ნუ მოკლავ ჯაფარას“, რომელიც არის კლასიკური ტექსტი ქსენოფობიასთან დაკავშირებით. იმიტომ რომ ყველაფერი, რაც კი შეიძლება გვესმოდეს უცხო სადმი სიტუაციაში, ამ ნაწარმოებში არის მხატვრულად, ჰუმანიზტურად, გასაგებად გადმოცემული. ეს არის, რისი თქმაც მინდოდა.

მარინა ელბაქიძე – დიდი მადლობა ლელა ახალი დისკურსის შემოტანისთვის. ჩვენი დამოკიდებულება რაღაც მოვლენისადმი ვლინდება ჩვენს ცოდნაში ამ მოვლენის შესახებ. ან ვბრაზდებით, ან მოგვწონს, ან საერთოდ არ გვაქვს ემოცია. ლელამ თავისი ცოდნიდან და ემოციებიდან გამომდინარე გვითხრა, რომ მზად არის ამ საკითხთან მიმართებაში მხარი დაუჭიროს და დაიცვას LGBT-ს წარმომადგენლები. ახლა ლევანს მოვუსმინოთ.

ლევან აბაშიძე – მე ამ საკითხზე რელიგიური კუთხით საუბარი მთხოვეს. ძალიან სენსიტიური თემაა. გეთანხმებით, ქალბატონო ლელა, ჰომოფობია სრულიად მიუღებელია და ის არა მარტო ირაციონალურ შიშს, არამედ სიძულვილსაც ნიშნავს, რომელიც ხშირად გამოისახება აგრესიით და ეს სრულიად მიუღებელია. იმაშიც გეთანხმებით, რომ ეს საკითხი პოლიტიკურ-საზოგადოებრივ კონტექსტში უნდა განვიხილოთ. ქრისტიანისთვის განსაკუთრებით მიუღებელია აგრესია, ამ ადამიანების მარგინალიზაცია ან დისკრიმინაცია.

ვნახოთ, როგორ უყურებს ამ საკითხს თანამედროვე ეკლესიები. მე ძირითადად ქრისტიანობით შემოვიფარგლები. ქრისტიანობა იუდაიზმიდან მოდის, რომლის ტექსტებშიც, ჯერ კიდევ ძველი აღთქმის წიგნებში, იგმობა და ცოდვად ცხადდება სექსუალური პრაქტიკა. აქ ლაპარაკია არა მარტო იმაზე, რომ ჰომოსექსუალური ურთიერთობები გამორიცხავს რეპროდუქციას, არამედ ლაპარაკია მასზე, როგორც ცოდვაზე. პავლე მოციქულს რომაელთა მიმართ ეპისტოლეში ნათქვამი აქვს, რომ ეს არის არაბუნებრივი ურთიერთობა. ეკლესიის სწავლების მიხედვით ასეთი პრაქტიკა ცოდვაა და მიუღებელია. მართლმადიდებელი და კათოლიკური ეკლესია, რომლებიც ტრადიციულები და კონსერვატიულები არიან, მას დღესაც

ცოდვად მიიჩნევენ. ეს ეკლესიები თავის შვილებს, წევრებს, პოტენციურ ქრისტიანებს ეუბნებიან, რომ ეს ცოდვაა, მაგრამ ეს არ ნიშნავს ამ ადამიანების მიმართ სიძულვილს. არ არის უარყოფა იმისა, რომ ადამიანს შეიძლება ჰქონდეს ლტოლვა, ამგვარი მიდრეკილება, თუმცა თანამედროვე მართლმადიდებელ და კათოლიკურ ეკლესიაში იგი განიხილება როგორც ვნება, რომელსაც ადამიანი უნდა შეებრძოლოს. მაგრამ ვიმეორებ, ეს არ გულისხმობს სიძულვილს და აგრესიას ადამიანის მიმართ.

არსებობს ასევე ეკლესიები, რომლებიც სხვაგვარად უყურებენ ამ საკითხს. ასეთია ევანგელური ან პროტესტანტული ეკლესიების ნაწილი. მათ მიაჩნიათ, რომ ჰომოსექსუალური ურთიერთობები არ არის ცოდვა, არამედ არსებობენ ადამიანები, რომლებსაც ეს ბუნებისგან, ღვთისაგან აქვთ მოცემული. სწორედ ამას ეფუძნება ამ ეკლესიების მცდელობა, აკურთხოს მათ შორის ურთიერთობა, დაუშვას საეკლესიო ქორწინება ერთი და იმავე სქესის მორწმუნეთა შორის.

ჰომოსექსუალთა შორის არიან ისეთებიც, ვინც საერთოდ არ არის რელიგიური. ასეთ შემთხვევაში სრულიად მიუღებელია ამ საკითხის რელიგიურ კონტექსტში განხილვა. არიან ქრისტიანები, რომლებსაც მიაჩნიათ, რომ კი, მათ აქვთ ასეთი მიდრეკილება, მაგრამ ეს არის ის, რაც მათ უნდა დაძლიონ, ვინაიდან ეს ეკლესიისთვის მიუღებელია. არიან ისეთებიც, რომლებსაც მიაჩნიათ, რომ კი არ უნდა დაძლიონ, არამედ უნდა მიიღონ, როგორც არის და ეს არ ეწინააღმდეგება მათ ქრისტიანულ რწმენას. ვიმეორებ, ევანგელურ ეკლესიებში არის მიმართულებები, რომლებიც ამას ღებულობენ და აკურთხებენ ასეთ ურთიერთობას. მათ ჰყავთ ჰომოსექსუალი ღვთისმსახურებიც. ეს მინდოდა მეთქვა. სიამოვნებით ვუპასუხებ შეკითხვებს.

მარინა ელბაქიძე – დიდი მადლობა, ლევან. ახლა თამთას მოვუსმინოთ.

თამთა მელაშვილი – მე მინდა რელიგიური, პოლიტიკური და ფილოსოფიური დისკურსიდან ცოტა მიწიერ სფეროებში გადმოვინაცვლოთ. ვისაუბრებ LGBT თემზე დღევანდელ საქართველოში. ამ თემზე საუბრის უფლებას იმიტომ ვაძლევ თავს, რომ ორი წელია, მეტნაკლები შეხება მაქვს მასთან. ბოლო ექვსი თვის განმავლობაში ვმუშაობ საქართველოში მოქმედ LGBT ორგანიზაციაში, „განსხვავებულობის კვლევისა და სათემო აქტივიზმის ასოციაცია“. თემი, ვიცით რომ არის ადამიანთა ერთობა, რომელიც ერთ კონკრეტულ გარემოში ცხოვრობს, აქვს საერთო ინტერესები, საერთო ღირებულებები და ა.შ. აქვე ვიტყვი, რომ ის, რაზეც მე ვისაუბრებ, არის მხოლოდ ჩემი სუბიექტური მოსაზრება ამ თემასთან დაკავშირებით და არ წარმოადგენს ორგანიზაციის ხედვას.

საქართველოში LGBT თემის ჩამოყალიბება და განვითარება დასავლეთის ქვეყნებისგან განსხვავებულად წარიმართა. ევროპასა და ამერიკაში 40-50-იან წლებში გააქტიურდა და შეიქმნა LGBT თემი და ამ თემის საფუძველზე ჩამოყალიბდა ორგანიზაციები. ჩვენთან პირიქით მოხდა. ჯერ ორგანიზაციები შეიქმნა და მათ გარშემო მოხდა თემის მობილიზება. ჩემი აზრით, ასე მოხდა ქალთა ორგანიზაციების შემთხვევაშიც. უცხოელი დონორების მხრიდან ჯერ შეიქმნა და დაფინანსდა ეს ორგანიზაციები და შემდეგ შემოიკრიბეს მათ ქალთა გარკვეული ჯგუფები. 2006 წლიდან საქართველოში არსებობდა ორი ორგანიზაცია, რომელიც ამ კონკრეტულ თემთან მუშაობდა: ფონდი „ინკლუზივი“ და „ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფი“. ჩემი აზრით, ლესბი-ქომიუნითი უფრო შეიკრა და განვითარდა და მიაღწია უფრო მაღალ კონდიციას, ვიდრე გეი-ქომიუნითიმ. შეგიძლიათ არ დამეთანხმოთ. მე შევეცდები დავასაბუთო, ასე რატომ ვფიქრობ. ამაზე ბევრმა ფაქტორმა იმოქმედა. ერთ-ერთ მიზეზად ის მიმაჩნია, რომ „ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფის“ სტრატეგია ამ თემის მობილიზაციისა და კონსოლიდაციისთვის უფრო ეფექტური აღმოჩნდა, ვიდრე გეი-ქომიუნითის შემთხვევაში. დღეს ლესბი-ქომიუნითიში ძალიან საინტერესო პროცესები მიდის. მე მაქვს საშუალება დავაკვირდე ამ პროცესებს. თავადაც ვარ მისი მონაწილე. ეს ქომიუნითი აღარ არის ორგანიზაციაზე ჩამოკიდებული თემი. იგი აღწევს ახალ კონდიციას და აქვს დიდი პოტენციალი ახალ

საფეხურზე გადასასვლელად. ეს შეიძლება არ იყოს უშუალოდ ლესბოსური მოძრაობა, იმიტომ რომ შეუძლებელია ისეთ ჰომოფობიურ გარემოში, როგორც საქართველოშია, ქალთა ჯგუფმა დაირქვას ასეთი სახელი. მაგრამ სრულიად შესაძლებელია ეს მოძრაობა გარდაიქმნას ფემინისტურ მოძრაობად საქართველოში და სერიოზულ აქტივიზმზე იყოს დაფუძნებული, იყოს მოძრაობა ქვემოდან ზემოთ და არა პირიქით, როგორც ეს ხშირად ხდებოდა ქალთა ორგანიზაციების შემთხვევაში. ქალთა ორგანიზაციები საუბრობენ ქალთა მოძრაობაზე, რომელიც დღეს საქართველოში ფაქტობრივად არ არსებობს.

მეორე მიზეზი შეიძლება იყოს წნეხების არსებობა. ჩვენ ძალიან ფრიგიდულ გენდერულ სისტემაში ვცხოვრობთ. სხვა წნეხები და პრობლემებია ლესბოსულ ქომიუნითისთან მიმართებაში. მათ გამოიძუშავეს ადაპტაციის სხვა საშუალებები, ვიდრე ეს მოხდა გეი-ქომიუნითის შემთხვევაში.

შეიძლება ვცდები, მაგრამ ჩემი გადმოსახედიდან გეი-ქომიუნითი არ არის შეკრული, არ იგრძნობა ის სოლიდარობა, რომელსაც ვგრძნობ ლესბი-ქომიუნითიში. მისი მოქმედება არის რეაქციები კონკრეტულ ქმედებებზე. ძალიან კარგი იყო 17 მაისს ჩატარებული აქცია. ეს იყო პირველი ხილვადი აქცია ჰომოფობიასთან ბრძოლის დღის აღსანიშნავად. სამწუხაროა, რომ ცოტა ადამიანი შეიკრიბა, მაგრამ ძალიან ლამაზი აქცია იყო. რამდენიმე ადამიანმა გმირობა გამოიჩინა, როცა შეხლა-შემოხლა იყო ტელევიზია „იმედთან“, როდესაც გავაპროტესტეთ ჰომოფობიური სიუჟეტი. მაშინ გვითხრეს, რომ საჭირო იყო პროტესტი კონკრეტულ ადამიანებს გამოეხატათ და მაშინ ჩვენი თემის წევრებიდან კონკრეტულმა ადამიანებმა ღიად დააფიქსირეს თავისი სახელი და გვარი, რაც ძალიან მნიშვნელოვანია. ეს განგვაწყობს იმედით, რომ მოძრაობა მართლა მოძრაობას დაემსგავსება და დაიძლევა ფრაგმენტული სიტუაცია თემის შიგნით. კლასობრივი მომენტი ძალიან შესამჩნევია გეი-ქომიუნითიში, რასაც ვერ ვიტყვი ლესბი-ქომიუნითიზე. შორენა გაბუნია ალბათ უფრო დეტალურად ისაუბრებს, „ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერმა ჯგუფმა“ ჩაატარა კვლევა, რომელმაც დადებითი შედეგები გამოავლინა. ამ ადამიანებს გაცნობიერებული აქვთ თავიანთი სექსუალობა. ჩემი აზრით, მსგავსი კვლევა გეი-ქომიუნითიში რომ ჩატარებულიყო, სხვაგვარ სურათს მივიღებდით.

უნდა ვიფიქროთ ცვლილებებზე არა მარტო გარედან, არამედ თემის შიგნითაც. იმიტომ რომ თემი არსებობს დღეს საქართველოში, რაც თავისთავად კარგი მოვლენაა. ჩემთვის ცნობილია, რომ ჰომოფობიის და ჰომოსექსუალობის თემაზე რამდენიმე დისკუსია ადრეც ჩატარდა ჰაინრიჰ ბიოლის ფონდში. მე პირველად მომეცა საშუალება, ამ თემზე მესაუბრა. რადგან ვსაუბრობ თემზე და იმაზე, რომ ის არსებობს საქართველოში, ეს დადებით მოვლენად მიმაჩნია. დიდი მადლობა ყურადღებისთვის და ბიოლის ფონდს მოწვევისთვის.

მარინა ელბაქიძე – დიდი მადლობა მომხსენებლებს. LGBT თემი არის ჩვენი საზოგადოების ნაწილი, ისევე როგორც სხვა მცირე ჯგუფები. მათ აქვთ უფლება უბიძგონ საზოგადოებას გარკვეულ საკითხებზე მსჯელობისა და მოგვარებისაკენ. საზოგადოების დანარჩენმა ნაწილმა კი ყველა მცირე ჯგუფს უნდა მიაქციოს ყურადღება და შეძლებისდაგვარად ეს უნდა იყოს არა ჰომოფობიური და აგრესიული ხედვა, არამედ გაგების მცდელობა, თუ რას წარმოადგენს ეს ჯგუფი. ახლა უკვე დისკუსიას განხილად ვაცხადებ.

– ალბათ უნდა გავითვალისწინოთ ის ისტორიული რეალობა, საიდანაც მოვდივართ. ჩვენ მოვდივართ ტოტალიტარული ქვეყნიდან და ჯერ კიდევ ვერ გამოვსულვართ კოლექტიური აზროვნებიდან. ყველაზე მეტად გვემინია თავისუფლების. სექსუალობა კი არის თავისუფლების პირველი ნიშანი. ამის ხელისუფლებასაც ემინია, იმიტომ რომ თავისუფალი ადამიანი აკეთებს არჩევანს, რომელიც მას სწორად მიაჩნია.

თამთამ გეი-ქომიუნითიზე ისაუბრა. მიმაჩნია, რომ დაქსაქსულობა გეი-ქომიუნითიში ფემინიზმთან არის დაკავშირებული. იმიტომ რომ იმ სტერეოტიპებში, რომლებშიც ვცხოვრობთ, გეის სტერეოტიპი უფრო ფემინურია. ამის გამო გეი-ქომიუნითი უფრო მეტად არის ზეწოლის

მსხვერპლი, ვიდრე ლესბი-ქომიუნითი. შეიძლება ვთქვათ, რომ საზოგადოებას ქალები უფრო ნაკლებად აინტერესებს, ვიდრე მამაკაცები, რაც პატრიარქალური გავლენების ბრალია. გმადლობთ.

ვანტანგ ბახტაძე, ჟურნალისტი – მართალია, ვცხოვრობთ იმ ქვეყანაში, სადაც მოქალაქეთა ზუსტი რაოდენობა უცნობია, მაინც მაინტერესებს, თუ არსებობს სტატისტიკური მონაცემები იმის შესახებ, რამდენი ადამიანია ჰომოსექსუალურ ჯგუფებში.

პაატა საბელაშვილი, ფონდი „ინკლუზივი“ – დიდი მადლობა ყველა მომხსენებელს. ასეთი კვლევა ჩვენთან არ არსებობს. იმ ქვეყნებში, სადაც მეტი განხილვაა, დაახლოებით 5%-ს ანგარიშობენ. ჩვენთან ასეთი კვლევა არ ჩატარებულა. ჯერ ერთი რომ საკმაოდ ძვირი სიამოვნებაა და მეორე, ასეთი კვლევის სანდოობა ჩვენთან სავარაუდოდ ძალიან დაბალი იქნება.

დათო შუბლაძე, აქტივისტი – თამთამ თქვა, რომ გეი-ქომიუნითიში რომ ჩატარდეს ისეთივე კვლევა, როგორც ლესბი-ქომიუნითიში ჩატარდა, განსხვავებულ შედეგს მივიღებთ. ლესბოსელები ისეთ ეგზოტიკას წარმოადგენს საქართველოში, ისე მოსწონთ ეს მამაკაცებს, რომ ნაკლებად განიცდიან დისკრიმინაციას. მათი ხილვადობაც ნაკლებია. გეი-ქომიუნითი უფრო დიდი ზეწოლის ქვეშ არის.

თამთა მელაშვილი – ეს მეც ვთქვი. სხვა სახის წნეხი შეიძლება არსებობდეს ლესბი-ქომიუნითის და გეი-ქომიუნითის შემთხვევაში.

დათო შუბლაძე, აქტივისტი – მე იმის თქმა მინდა, რომ გასაგებია, რატომაც აქვს ადგილი გეი-ქომიუნითის შიგნით ინტერნალიზებულ ჰომოფობიას.

ნათია ღვიანიშვილი, გენდერის კვლევის სტუდენტი – მე მინდა კომენტარი გავაკეთო წინებთან დაკავშირებით. განსხვავებული წნეხია გეი და ლესბი-ქომიუნითის შემთხვევაში, მაგრამ ეს არ ნიშნავს იმას, რომ რომელიმე ხარისხობრივად უფრო მძიმეა ან უფრო მსუბუქი. იმიტომ რომ ქალთა შემთხვევაში ძალიან დიდ როლს თამაშობს ის რეპროდუქციული როლი, რომელიც მას აკისრია. თუ იგი გარკვეულ ასაკამდე მივა და არ გათხოვდება, ეს წნეხი სულ უფრო იზრდება.

რაც შეეხება ინტერნალიზებული ჰომოფობიის მაღალ დონეს სხვადასხვა ქომიუნითიში, აქ მიზეზებს უფრო სხვაგან მოვძებნიდი.

ეკა ადღომელაშვილი, „ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფი“ – ინტერნალიზებულ ჰომოფობიასთან დაკავშირებით არის ერთი მნიშვნელოვანი მომენტი, რასაც სოციალიზაცია ჰქვია. ეს კვლევა ჯერ არ შეგვიძლია გავავრცელოთ მთლიანად LB ქომიუნითიზე საქართველოში, იმიტომ რომ ის სწავლობს მხოლოდ იმ ადამიანებს, რომლებიც სარგებლობენ ამ სერვისით. ამას ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს, იმიტომ რომ სოციალიზაცია არის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ფაქტორი, რაც განაპირობებს ინტერნალიზებულ ჰომოფობიას. ეს უფრო სწორად არის ადამიანის ასოციალურობა და იზოლაცია. საქართველოში ზოგადად მამაკაცები და მათ შორის გეებიც უფრო სოციალიზებული იყვნენ, ვიდრე ქალები. ქსელი მამაკაცებში უფრო იყო, ვიდრე ქალებში. ქალების შემთხვევაში შეხვდებოდით რამდენიმე ადამიანისგან შემდგარ მცირე ჯგუფს, რომელიც მთლიანად დახურული იყო. ჩაკეტილობა უფრო აძლიერებს ნეგატიურ თვითშეფასებას.

ლელა გაფრინდაშვილი – თამთას ნათქვამის საპასუხოდ რუსული ქეისი მაქვს. გაგახსენებთ ანსამბლ „ტატუს“, რომელთან დაკავშირებითაც ჩემმა რუსმა კოლეგამ ოლგა

ლიპოვსკაიამ დაწერა სტატია. ეს არის სექსუალობისა და გლობალიზაციის დაკავშირების ქეისი, როდესაც ხდება სექსუალობის მარკეტიზაცია და იგი ყველაზე მეტად ეხება ქალის სექსუალობას. არც ერთი ეს გოგონა არ არის ჰომოსექსუალი. მათ მხოლოდ იმიტომ ააგეს მთელი ეპოპეა ლესბოსურ სიყვარულზე, რომ პროდიუსერი დაპირდა დიდ ფულს, და ძალიან პოპულარული გახდნენ ევროპაშიც კი. მაგრამ მას შემდეგ, რაც რუსმა ფემინისტებმა ამ თემაზე სერიოზული სკანდალი ააგორეს, სერიოზული პრობლემები შეექმნათ. ლიპოვსკაიამ, რომელიც სერიოზული თეორეტიკოსი გახლავთ, ეჭვი შეიტანა მათ ლესბოსელობაში და დაიწყო კვლევა. სწორედ ის იყო ამ მითის დანგრევის მთავარი ინსპირატორი.

– სათაურში ცვლილებები იყო ნახსენები. არ ვიცი, რამდენად არის ცვლილებები. ეს ალბათ ათი წლის შემდეგ უფრო გამოჩნდება. მაინტერესებს, რა გზას ხედავთ იმისათვის, რომ ჰომოფობია აღმოიფხვრას. როგორც ვხედავ, ის გზა, რომელსაც ადგანან LGBT ორგანიზაციები საქართველოში, ამ მხრივ მაინცდამაინც ეფექტური არ არის. ის ვერ უპირისპირდება რელიგიური თემის კიდევ უფრო მეტად წინ წამოწევას და ვერც იმ პოპულიზმს, რომელიც არის პოლიტიკაში. რა გამოსავალს ხედავთ ამ სიტუაციიდან? რა უნდა გავაკეთოთ ჩვენ?

თამთა მელაშვილი – მეტი განათლება, მეტი ინფორმაცია, მეტი „ქამინგ აუთი“. მაგრამ „ქამინგ აუთისთვისაც“ საჭიროა ადამიანს ჰქონდეს ელემენტარული ფინანსური საშუალება იმისთვის, რომ თუ პრობლემები შეექმნება, გადარჩეს.

ლევან აბაშიძე – სიტყვა „ჰომოფობია“ 60-იან წლებში გაჩნდა და პირველად ის იხმარებოდა ასეთი გაგებით: ჰეტეროსექსუალი მამაკაცი, რომელსაც ეშინია, რომ ვინმე იფიქრებს, რომ ის არის ჰომოსექსუალი მამაკაცი. ძალიან ბევრი ჰომოფობია ალბათ სწორედ ამ შიშით ხელმძღვანელობს.

ლელა გაფრინდაშვილი – ჩემი პირველი სტატია ამ სიტყვებით დავიწყე: „ჰომოფობიაზე ლაპარაკს ბევრი გაურბის. ზოგი ხელებს ასავსავებს, ჰომოსექსუალი ავადმყოფი და ზნეცემულია, ამიტომ უნდა მოვარიდოთ საზოგადოებასო, ზოგი უხერხულად ილიმება და წითლდება. ზოგი კი ამ საკითხზე კვალიფიციური აზრის გამოთქმას და ოპონირებასაც კი ერიდება, რადგან ეშინია ვინმე ნეობოლშევიკმა არ ჰკითხოს, რაღაც ისეთი გულმოდგინებით ლაპარაკობ, შენ თვითონ ზომ არ ხარ ამ ჯგუფის წევრიო.“ ეს არის მთავარი. და ეს არა მარტო ამ ჯგუფის წევრების მხრიდან მოითხოვს გამბედაობას. როდესაც პირველად სიტყვა „ფემინიზმი“ ვახსენე ჩემს პროფესორთან, მისთვის დიდი ხანი გამოცანა იყო, რა მოხდა ჩემს ცხოვრებაში ასეთი დრამატული, რომ მივატოვე რაციონალური და ირაციონალური პრობლემები დოსტოევსკისთან და ფემინიზმში გადავედი. ეს ნამდვილად შეიცავდა გარკვეული სახის დისკომფორტს.

60-იანი წლების ამერიკული ფემინიზმის ერთ-ერთი აქტიური წევრი, იზაბელ მარკუსი, ფემინისტური იურისპრუდენციის ფუძემდებელი ამერიკაში, მოწვეული მყავდა უნივერსიტეტში ჩემს სტუდენტებთან ლექციაზე, გვიყვებოდა, რა მოხდა ამერიკაში ქალთა მოძრაობაში, როდესაც გაჩნდა მასში ლესბოსური ნაკადი. იქაც იყო მიუღებლობა. ქალებზე მომუშავე ორგანიზაციებს პრობლემა არ ჰქონიათ კულტურასთან, ისევე როგორც ჩვენთან. ჩვენც რომ გამოვიკვლიოთ ქალთა ორგანიზაციები რას ფიქრობენ ჰომოსექსუალიზმზე, მივიღებთ შუასაუკუნეობრივ სიბნელეს, საიდანაც გამომდინარეობს დასკვნა, რომ ინკვიზიცია საჭიროა ქვეყანაში.

– ფემინიზმი დღესაც მიუღებელია. თსუ-ში გაიმართა დისკუსია გენდერის თემაზე, სადაც ერთ-ერთმა გამომსვლელმა თქვა, რომ მისმა ქმარმა რომ ჭურჭელი გარეცხოს, სახლიდან გააგდებს. ბევრი ასეთი შინაარსის წინადადება წარმოითქვა.

რაც შეეხება ქალთა ორგანიზაციებს, თავად განლაგართ ერთი-ერთი ახალგაზრდული ქალთა ორგანიზაციის წევრი, და ჩემი აზრით, ქალთა ორგანიზაციები დღეს ნამდვილად არ გამოირჩევიან ჰომოფობიური მიდრეკილებებით.

მაინტერესებს, თუ ყოფილა კონკრეტული ქეისი სექსუალური უმცირესობების ჩაგვრასთან დაკავშირებით და თუ მოჰყოლია მას რეაგირება სასამართლო კუთხით.

ბექა გაბადაძე, თსუ-ს სტუდენტი – თქვენ თქვით, რომ ჰომოფობიის პრობლემის მოგვარების გზად „ქამინგ აუთი“ მიგაჩნიათ. მაგრამ საქართველოში ზოგადად არის სექსის ნაკლებობა. რატომ არა აქვთ საქართველოში გოგოებს სექსი? იმიტომ რომ ისინი მშობლებთან ცხოვრობენ და მათზე არიან დამოკიდებულები. შესაბამისად, ისინი ანგარიშს უწევენ სწორედ მშობლებს. ეკონომიკური სიტუაცია არ გვაძლევს იმის საშუალებას, თავი დამოუკიდებლად ვირჩინოთ. „ქამინგ აუთის“ პრობლემა, ჩემი აზრით, ამ კუთხით უნდა იდგეს ამ ჯგუფებში.

ერთი ფაქტი მახსენდება. ქალბატონმა ლელამ გაიხსენა ქუთაისელი ტრანსგენდერის ისტორია. მაშინ რადიო „ძველ ქალაქში“ ვმუშაობდი. ჩემმა მეგობარმა გადაცემა გააკეთა ამ ადამიანზე. მოედანი ხალხით გაივსო. მღვდლები ხალხს ამ ადამიანის ჩაქოლვისკენ მოუწოდებდნენ. სწორედ სასულიერო პირები განაწყობენ საქართველოში საზოგადოებას ამ ჯგუფების წარმომადგენელთა წინააღმდეგ.

დავით არაბიძე, განათლების ეროვნული კავშირი – ძალიან ბევრი საუბარი შეიძლება ამ თემაზე. ერთი ფაქტი მინდა დავაზუსტო. ამის დეკრიმინალიზაცია მოხდა 1992 წლის 11 აგვისტოს, როდესაც საქართველოში მოხდა ანტიკონსტიტუციური შეიარაღებული გადატრიალება, რომლის დროსაც ხელისუფლება უზურპირებულ იქნა ე.წ. სახელმწიფო საბჭოს მიერ. არსებობს სახელმწიფო საბჭოს ნორმატიული აქტების კრებული. 11 აგვისტოს სახელმწიფო საბჭოს სხდომაზე იღებენ ორ გადაწყვეტილებას: ამ აქტის დეკრიმინალიზაციის შესახებ და სახელმწიფო საბჭოს უკანონო შეიარაღებული ფორმირებების აფხაზეთში გადაყვანის შესახებ. თქვენ რასაც ქადაგებთ, არის იდეოლოგიის შეცვლა. თუ გგონიათ, რომ იგივე გამოგივით, რაც სხვებს გამოუვიდათ, გარწმუნებთ, რომ არ გამოგივით. რატომ ფიქრობთ, რომ არ აკეთებთ იმას, რასაც აკეთებდა ჯალალ ედ-დინი, რადგან ხელში იარაღი არ გიჭირავთ? არ არის საჭირო იარაღიების მიკერება, რომ ვიღაც შუა საუკუნეებში დარჩა. სხვა ღირებულებებიდან გამომდინარე სულ სხვაგვარად შეიძლება შეფასდეს ის სტრატეგია, რაზეც თქვენ საუბრობთ.

ლელა გაფრინდაშვილი – იარაღიებზე გეთანხმებით. რა თქმა უნდა, არ ვეთანხმები განსხვავებულად მოაზროვნე ადამიანების სტიგმატიზაციას. ბედნიერი ვიქნებოდი სიტყვა „მორწმუნეობა“ ბრჭყალებში არ ჩამესვა. არანაირი კავშირი სარწმუნოებას და მორწმუნეობასა და იმ პოზიციას შორის, რაც ძალიან ბევრ ე.წ. მორწმუნეს აქვს ამ საკითხთან დაკავშირებით, არ არის. ჩვენ ვართ ადამიანები, გამოვედით გამოქვაბულიდან, ჯერ ხარის ტყავზე ვწერდით წიგნებს, ახლა კომპიუტერებზე. ნელ-ნელა მენტალურადაც უნდა გამოვიდეთ გამოქვაბულიდან. როდესაც ცოცხალი ადამიანი გეუბნება, რომ შენგან განსხვავდება, არ გაძლევს უფლებას, ცემო და მისი იზოლაცია მოახდინო. ნუ იმეგობრებ, მაგრამ ნუ მოკლავ. ამაზეა ლაპარაკი. თუმცა მასთან მეგობრობაც ადამიანობის, ჰუმანიზმის ისეთი საფეხურია, როცა იმდენად არ გეშინია, რომ პერსონალურ ურთიერთობაში შედიხარ მასთან. ჰომოსექსუალობა არ არის გადაძვლები. ეს ყველას უნდა ვუთხრა.

თათა ცოფურაშვილი – იმ ახალგაზრდას მინდა გამოვეხმაურო, რომელმაც თქვა, რომ იმის მიზეზი, რომ საქართველოში გოგონებს სექსი არა აქვთ, ის არის, რომ ისინი არ არიან ეკონომიკურად დამოუკიდებლები. ჩემი აზრით, ეს არ არის მიზეზი. მათ სექსი იმიტომ არა აქვთ, რომ პარტნიორმა მას შეიძლება დაუძახოს „ნაშა“ ან „ბოზი“. და მერე მას მიატოვებს და მოუწევს მიაკითხოს კუზანოვის კლინიკას ქალწულობის აპკის აღსადგენად. ეს არის ნამდვილი მიზეზი.

მარინა ელბაქიძე – ჩვენ ვსაუბრობთ ღირებულებით სისტემებზე. გარკვეული ღირებულებები აქვს საზოგადოებას და ის მოთხოვნებს უყენებს გარკვეულ ჯგუფებს. დღევანდელი შეხვედრის მიზანია, ღიად ვისაუბროთ იმ საკითხებზე, რაზეც აქამდე არ ვსაუბრობდით.

– საქმე გვაქვს ორ დიდ კონცეფციასთან. ჩვენ მიერთებული ვართ ევროპულ კონვენციებს და უნდა აღვასრულოთ და დავიცვათ, თუ თავი მიგვაჩნია იმ ღირებულებების მატარებლად, რაც ევროპაშია კონსტრუირებული. მეორე მხრივ, რადგან ტრადიციულ ქვეყანაში ვცხოვრობთ, და ჩვენი უპირატესი რელიგია არის მართლმადიდებლობა, მნიშვნელოვანია, როგორ გვესმის ამ ორი კონცეფციის განვითარება. 1973 წლამდე ეს მიმდინარეობა მიღებული იყო, როგორც ავადმყოფობა. დღეს მოხსნილია ასეთი შეფასება და ზოგს გარყვნილებად მიაჩნია, ზოგმაც არ იცის, რა უწოდოს. ამ თემაზე დიალოგის გამართვას ტაბუ აქვს დადებული. მე თავად ტრადიციული სექსუალური ორიენტაციის წარმომადგენელი განლაგვართ, მაგრამ პირველ რიგში ვიზიარებ შემწყნარებლობას. ვერ გავიზიარებ იმ ადამიანების მოსაზრებებს, რომლებიც რადიკალურად უყურებენ ამ საკითხებს. დიალოგი ხელს შეუწყობს იმას, რომ პატივს ვცემდეთ ერთმანეთს, როგორც ადამიანები.

შოთა ხინჩაგაშვილი, ბლოგერი – ქალბატონო ლელა, თქვენ ბრძანეთ, რომ საკითხი პოლიტიკურია. აბსოლუტურად გეთანხმებით. იმიტომ რომ ჰომოსექსუალობა ფანტომური საფრთხეა დღეს საქართველოში. ამის გადაწყვეტის ერთ-ერთი გზა არის ხილვადობა. ადამიანს თუ ვერ ხედავ, ის დარჩება ფანტომურ, აბსტრაქტულ საფრთხედ და ღირსიც იქნება, რომ ასე დარჩეს. გმადლობთ.

ეკა აღდგომელაშვილი – მინდა ვუპასუხო შეკითხვას, საქართველოში თუ არსებობს „ქეისი“ და ბოლომდე თუ არის მიყვანილი ეს საქმე. ასეთი „ქეისი“ არსებობს. ეს იყო 2009 წლის დეკემბერში, როცა ფონდ „ინკლუზივში“ შემოვიდა პოლიცია და ფონდის ღირებულებების ნარკოტიკების შენახვის ბრალდებით დააკავა. ჩხრეკის მიმდინარეობისას LB ქომიუნიტის გოგონები აღმოჩნდნენ ძალადობის მსხვერპლნი. ხუთი საათის განმავლობაში ვიყავით გამოკეტილი. არ დავიწყებ იმის ახსნას, როგორ მოიქცნენ პოლიციელები, როგორ გამოხატავდნენ ჰომოფობიას. ყოველივე ამასთან დაკავშირებით ორმა ადამიანმა შევიტანეთ სარჩელი პოლიციის წინააღმდეგ. ეს საქმე დაკვალიფიცირდა როგორც პოლიციის მხრიდან ძალის გადახვევა. იანვარში ჩვენი საქმე სტრასბურგის სასამართლოში გადავიგზავნა. მხოლოდ ამის შემდეგ დაიწყო საქართველოში პროკურატურამ ამ საქმის გამოძიება. ჯერჯერობით მხოლოდ დაკითხვაზე ვართ დაბარებული.

რაც შეეხება ამ თემის პოლიტიზაციას და იმას, თუ როგორ შეიძლება შეიცვალოს სიტუაცია, 1999 წლიდან ვიკვლევ ჰომოფობიური სიტუაციების ენის გამოვლინებას მედიაში და დარწმუნებით შემიძლია ვითხრა, რომ მთელი ეს დინამიკა მთლიანად ემთხვევა პოლიტიკურ კრიზისებს საქართველოში. ჰომოფობიური გამონათქვამებითაც სწორედ პოლიტიკოსების საჯარო რიტორიკაა გაჯერებული. მას ძალიან ხშირად იყენებენ როგორც პოლიტიკური ბრძოლის მეთოდს.

აქვე მინდა გითხრათ, რომ „ინკლუზივი“ მომხდარის მეორე დღეს მეგონა, დაგვხვდებოდა საქართველოს ტელევიზია და პრესა სრული შემადგენლობით, მაგრამ ეს თემა თითქმის არ გაუშუქებიათ. ეს თავისთავად მიუთითებს თემის პოლიტიზებაზე, ყოველ შემთხვევაში, როდესაც ცვლილებებზე ვლაპარაკობთ, ამ ფაქტორის გამორიცხვა შეუძლებელია. ერთადერთი, რაც შეიძლება შეიცვალოს, თემის გაძლიერებაა. ასეთ ქვეყანაში სოციალური ცვლილებები მხოლოდ ქვემოდან ზემოთ შეიძლება მოხდეს.

დავით არაბიძე, განათლების ეროვნული კავშირი – ერთადერთი რამის თქმა შემიძლია, აღნიშნულ იდეოლოგიას საქართველოში პერსპექტივა არ გააჩნია. ქართველმა ადამიანმა საკუთარი იდეოლოგია საუკუნეების განმავლობაში საკუთარი სისხლით დაიცვა. ვერავენ მეტყვის, რომ ეს არ არის გრიგოლ ხანძთელის, ცხრა ძმა ხერხეულიძის ქვეყანა. ამას იმიტომ ვამბობ, რომ პროპაგანდას ბევრი რამ შეუძლია.

– ეს არ არის იდეოლოგია. ლაპარაკია ადამიანის სიცოცხლეზე. ეს არ არის მხოლოდ ღირებულებათა და ფასეულობათა სისტემა. ეს არის ადამიანის არჩევანი, იყოს ის, ვინც არის. განსოვთ, თერთმეტი თუ თორმეტი წლისას პირველად გოგო რომ შეგიყვარდათ და მთელი დამე რომ არ გეძინათ? წარმოიდგინეთ, რომ ხართ ბიჭი და უცებ აღმოაჩინეთ, რომ ბიჭი მოგწონთ. სექსუალობას არ ირჩევენ. მას აღმოაჩენენ.

პაატა საბელაშვილი, ფონდი „ინკლუზივი“ – ბატონო დავით, ჩემი ქალაქი არ არის ის ქალაქი, სადაც ეს ოდესმე უცხო ყოფილა. არც ამ ქვეყნისთვის ყოფილა ეს უცხო. ამაზე 1103 წლიდან რუის-ურბნისის საეკლესიო კრებას მოუწია გადაწყვეტილებების მიღება იმდენად გაგრძელებული იყო. ეს არ არის თქვენი სახსენებელი იდეოლოგია. ეს ჩემი ცხოვრებაა. თუ ჩვენი საზოგადოება არ თანხმდება იმაზე, რომ ისევე ვარ ამ საზოგადოების წევრი, ისევე როგორც სხვა, მაშინ ეს საზოგადოება ჩემი კი არ იქნება, იქნება თქვენი. მაშინ მოხდება ისე, როგორც ეს ხდებოდა მაგალითად ნაცისტური გერმანიის დროს, საზოგადოების ნაწილი ტოვებდა ქვეყანას, რომელსაც მისი მიღება არ შეეძლო.

– თათამ თქვა, რომ საბჭოეთის დროს ჰომოსექსუალიზმი ლეგიტიმური პასუხისმგებლობა იყო. კრიმინალიზებული, მაგრამ მორალური, არ მეთანხმებით?

თათა ცოფურაშვილი – მოდით ასე ვთქვათ, საბჭოთა პერიოდში არ არსებობდა ინსტიტუტია, რომელიც რეგულარულად ქადაგებდა და გმობდა ამას. ეს კანონში ეწერა, მაგრამ არ იყო ყოველკვირეული წირვა-ლოცვა, სადაც იმის შესახებ, რომ ეს ადამიანები ამორალურები არიან, მიდიოდა პერმანენტული მსჯელობა.

მარინა ელბაქიძე – ეს ცალსახად უარყოფილი მოვლენა იყო, მორალურად უარყოფილი. არა მარტო იატაკქვეშეთში, ნაწილობრივ ღიაც იყო. როგორც ითქვა, ეს უცხო მოვლენა არ არის, ვინმესგან კი არ გადაგვედო ან ახლა კი არ დაგვემართა, მას შემდეგ რაც კაცობრიობა არსებობს, ყველა კულტურაში, ყველა საზოგადოებაში არსებობს.

ლელა გაფრინდაშვილი – საბჭოთა პერიოდზე მეც მინდა ორიოდ სიტყვის თქმა. იყვნენ ჰომოსექსუალები, ვისაც ჰქონდათ სექსუალური ცხოვრება, ამის შესახებ საქართველოში შეიძლება არა, მაგრამ რუსეთში არსებობს დიდი კვლევები, მათი ნაწილი ინტეგრირებული იყო. იყვნენ ელიტური ჯგუფები მაღალი სოციალური წარმომავლობით. და მათ ხელს არავინ ახლებდა. ლილია ბრიკის და მაიაკოვსკის, ასევე ფარაჯანოვის ისტორიებს ვინც იცნობს, მას ექნება ამის შესახებ გაგონილი. იყვნენ ე.წ. ბერბიჭებიც, რომლებიც უბრალოდ არ ირთავდნენ

ცოლს, იყვნენ ისეთებიც, ვისაც კულტურა აიძულებდა ცოლის შერთვას და შვილის ყოლას. როგორ ტრანსფორმირდა ეს თანამედროვე სინამდვილეში, ჯერ არ შეგვისწავლია.

თათა ცოფურაშვილი – როგორც ვთქვი, ერთი მხრივ გვაქვს დეკრიმინალიზაცია, ამავე დროს ძლიერდება რიტორიკა. საბჭოთა პერიოდში ერთი არხი არსებობდა და ის მთლიანად ჰომოსექსუალიზმის გმობას არ ეთმობოდა. ახლა კი გვაქვს ძალიან ბევრი მედია საშუალება, სადაც გაძლიერებულია ჰომოფობიური დისკურსი.

მარინა ელბაქიძე – დისკუსიის დასასრულს ბატონ ლევანს გადავცემ სიტყვას.

ლევან აბაშიძე – კარგია, რომ იმ აზრმა გაიჟღერა, რომელზეც დავითმა ისაუბრა, იმიტომ რომ ასეთი აზრი ჩვენს საზოგადოებაში ნამდვილად არსებობს. მართლმადიდებელ ეკლესიას არა აქვს პრეტენზია, რომ მისგან გამოდიოდეს რაღაც იდეოლოგია, რომელიც იქნება თავსმოხვეული მთელ საზოგადოებაზე. ეკლესიას აქვს თავისი ფუნქცია, თავისი სწავლება და პირველ რიგში მიმართავს თავის წევრებს. ჩემთვის ქრისტიანობა მოყვასის სიყვარულს ნიშნავს. მოყვასი არ არის ის, ვინც მაინცდამაინც ჩემნაირად ფიქრობს. ეს სიყვარული გამორიცხავს აგრესიას.

მარინა ელბაქიძე – ყველას დიდი მადლობა მინდა გადაგიხადოთ. დავასრულოთ დისკუსია.